

5.3.2018

LAUSUNTO

kulttuuri- ja koulutusvaliokunnalta

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja vapaudesta Euroopan unionissa
(2017/2209(INI))

Valmistelija (*): Curzio Maltese

(*): Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 54 artikla

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. muistuttaa, että sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, sellaisena kuin ne on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (11 artikla), kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (19 artikla) ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, ovat keskeisiä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua moniarvoisen yhteiskunnan saavuttamiseksi; korostaa, että laadukkaan, vapaan ja riippumattoman tiedon saanti on perusihmisoikeus, että tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus ovat demokratian olennaisia tukipilareita ja että tiedotusvälineiden riippumattomuus poliittisesta ja taloudellisesta painostuksesta ja kaiken tyyppisestä epäasianmukaisesta vaikutuksesta on siksi taattava, jotta vältetään kaikkea häirintää tai uhkailua, joka voisi vaikuttaa toimitukselliseen sisältöön;
2. korostaa, että kansalaisilla on oltava asianmukaiset ja täydet tiedot, jotta he voivat osallistua aktiivisesti ja tehokkaasti julkiseen elämään ja poliittisiin keskusteluihin;
3. katsoo, että olisi avoimesti ja vakavasti selvitettävä syyt yleisön kasvavaan epäluottamukseen tiedotusvälineitä kohtaan; palauttaa mieliin, että yleisen mielipiteen muodostuminen perustuu kansalaisten ja media-alan ammattilaisten väliseen luottamussuhteeseen, jossa pyrkimyksenä on tiedottaa yleisölle ja vaalia julkisen vastuuvälillisyyden ja avoimuuden kulttuuria yleisen edun edistämiseksi; panee hyvin huolestuneena merkille, että lehdistön rahoitusjärjestelmä on monien haasteiden edessä, joihin kuuluu muun muassa tiedotusvälineiden omistuksen mittava keskittyminen, jonka seurauksena jotkin johtavat toimijat ovat ryhtyneet käyttämään tietoa poliittisten ja kaupallisten propagandatavoitteiden ajamiseen ja vaarantaneet siten tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja heikentäneet merkittävästi tiedonvälityksen laatua, monipuolisuutta, luotettavuutta ja totuudenmukaisuutta sekä synnyttäneet sellaisia ilmiöitä kuten ”valeuutiset”; pitää siksi ilahduttavana komission ehdotusta, että uutisten julkaisijoille annetaan oikeus sallia lehtijulkaisujensa kopiointi ja asettaminen saataville verkossa, jotta edistetään tasapainoista suhdetta verkossa toimivien yritysten kanssa ja oikeudenmukaisen osuuden saamista verkossa olevien lehtijulkaisujen tuottamista tuloista;
4. panee merkille uudet haasteet, joiden eteen perinteiset ja uudet tiedotusvälineet ovat joutuneet nopeasti kehittyvässä mediaympäristössä ja jotka ovat seurausta uusien teknologioiden ja digitalisaation, esimerkiksi algoritmien laajaan käyttöön liittyvän suodatinkuplaksi kutsutun ilmiön, yleistymisestä, sekä tarpeen kunnioittaa perusoikeuksiin kuuluvaa oikeutta yksityisyyteen; korostaa erityisesti, että niin kutsuttujen valeuutisten ilmiö on kasvava ja huolestuttava suuntaus, jossa levitetään vääriä tarinoita ja tahallisen vääriä tietoja, jotka voivat lietsoa yhteiskunnallisia jännitteitä ja muodostaa perustavanlaatuisen uhan demokratioille; huomauttaa, että toimittajilla ja mediaorganisaatioilla on ainutlaatuinen vastuu mielipiteiden ja julkisen keskustelun muokkaajina ja että niiden olisi sitouduttava näyttöön perustuvien tietojen hankkimiseen; kehottaa näin ollen varmistamaan tiedotusvälineiden riippumattomuuden

ja avoimuuden sekä kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään johdonmukaisen ja kattavan strategian, jonka tavoitteena on edistää korkealaatuista journalismia vahvistamalla taloudellista ja oikeudellista tukea riippumattomasti toimiville tiedotusvälineille ja tutkivalle journalismille siten, että samalla pidätetään puuttumasta toimituksellisiin päätöksiin, ja toisaalta tukea medialukutaitoa kaikkien unionin kansalaisten keskuudessa;

5. korostaa, että julkisen palvelun tiedotusvälineillä on korvaamaton rooli tiedotusvälineiden moniarvoisuuden varmistamisessa ja että niillä on merkittävä vastuu kulttuurisen, kielellisen, sosiaalisen ja poliittisen moninaisuuden riittävästä ilmentämisestä ja sen varmistamisesta, että yleisölle tiedotetaan asianmukaisesti; suosittelee, että jäsenvaltiot tarjoavat asianmukaista, oikeasuhteista ja vakaata rahoitusta julkisen palvelun tiedotusvälineille ja varmistavat siten, että nämä voivat täyttää kulttuurisen, sosiaalisen ja valistuksellisen roolinsa sekä edistää osallistavaa yhteiskuntaa, samalla kun taataan niiden riippumattomuus poliittisesta vaikuttamisesta tai sensuurista ja estetään niiden käyttäminen propagandan ja indoktrinaation välineenä;
6. muistuttaa, että jäsenvaltioiden olisi löydettävä tapoja tukea tiedotusvälineitä, esimerkiksi varmistamalla arvonalisäverotuksen neutraalius alv:n tulevaisuudesta 13. lokakuuta 2011 annetun päätöslauselman¹ suosituksen mukaisesti ja tukemalla aloitteita, jotka liittyvät tiedotusvälineisiin;
7. korostaa, että digitaalisten viestinten käyttö on johtanut uusiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin tiedotusvälineiden vapauden suhteen ja että tiedotusvälineiden moniarvoisuus, myös verkossa, on vakavasti uhattuna tiedotusvälineiden omistuksen liiallisen keskittymisen vuoksi sekä aina esiintyessään huolestuttavan mediateollisuuden ja poliittisten etujen yhteisen osallisuuden vuoksi ja sen vuoksi, etteivät yritysmaailman valtiat noudata kilpailu- ja verosääntöjä; pyytää komissiota ja jäsenvaltioita korjaamaan sääntelyn puutteet oikeudellisen selkeyden ja yhdenmukaisuuden luomiseksi, jotta turvataan aito moninaisuus, mediasisällön saatavuus ja tiedotusvälineiden vapaus sekä ehkäistään määräävien asemien muodostumista verkon jättiyrityksille nykyaikaistetun EU:n kilpailupolitiikan avulla, jolla varmistetaan reilu kilpailu Euroopan media-alalla verkossa tapahtuvan lähentymisen sekä välittäjänä toimivien verkkoalustojen kasvavan roolin yhteydessä, ja sellaisen sääntelykehityksen avulla, jolla tehdään tekijänoikeudella suojattujen lehtiartikkelien kaupallisen käytön lisensoinnista pakollista ja siten turvataan oikeudenmukaiset palkkiot lehtikustantajille ja viime kädessä toimittajille; korostaa tässä yhteydessä, että median omistusrakenteiden on oltava läpinäkyviä ja että kansallisten sääntelyviranomaisten olisi seurattava tätä erityisesti;
8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita perustamaan lakisäateistä itsesääntelyä koskevan EU:n laajuisen järjestelmän sen varmistamiseksi, että mediatoimijat käyttävät, neuvottelevat ja perustavat omia eettisiä normejaan verkossa jaettavan tiedon osalta ilman että tähän liittyy suoraa poliittista puuttumista;
9. toteaa, että suuri osa perinteisten tiedotusvälineiden tuottamasta tiedosta on nyt saatavilla sekä verkossa että perinteisillä alustoilla ja että siihen näin ollen sovelletaan edelleen kansallista mediasääntelyä; muistuttaa, että tämä ei päde sellaisiin median

¹ EUVL C 94 E, 3.4.2013, s. 5.

alustoihin, jotka ovat olemassa yksinomaan verkossa, mikä johtaa epäreiluun kilpailuun tällaisten alustojen ja perinteisten tiedotusvälineiden välillä; toteaa, että samankaltaisiin palveluihin, joilla on samankaltaiset ominaisuudet, olisi sovellettava samankaltaista sääntelyä; kehottaa yhdenmukaistamaan sääntöjä ja mediasääntelyä tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi;

10. korostaa, että toimittajien pelottelun ja heitä vastaan kohdistettujen aggressiivisten toimien lisääntyminen vaarantaa ilmaisunvapauden ja tiedonvälityksen vapauden Euroopassa, kuten Daphne Caruana Galizian äskettäinen murha osoittaa; toistaa, että jäsenvaltioiden on turvattava ilmaisunvapauteen liittyvä toimittajien perusoikeus saada jakaa tietoja varmistamalla, että heidän työtään suojellaan ja helpotetaan, sekä yleisön perusoikeus saada vastaanottaa näitä tietoja; painottaa tutkivien journalistien erityistilannetta sekä lähdesuojan tärkeyttä; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että niiden oikeudelliset kehykset ja lainvalvontamenettelyt takaavat asianmukaisen suojelun, avunannon ja tuen toimittajille ja media-alan ammattilaisille ja että niissä samalla kiinnitetään erityistä huomiota sukupuoleen, seksuaali-identiteettiin ja etniseen identiteettiin liittyviin erityisiin vaaroihin;
11. korostaa, että väärinkäytösten paljastaminen on olennaisen tärkeä osa tutkivaa journalismia ja lehdistön vapautta; toteaa, että toimittajat voivat joutua syytteeseen sen sijaan, että he saisivat oikeudellista suojelua, kun he paljastavat yleisen edun nimissä tietoja tai raportoivat epäilyistä väärinkäytöksistä, rikkomuksista, petoksista tai laittomista toimista; palauttaa mieliin 24. lokakuuta 2017 antamansa päätöslauselman legitiimeistä toimista yleisen edun hyväksi toimivien väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi heidän paljastaessaan luottamuksellisia tietoja yrityksistä ja julkisista elimistä¹, kehottaa komissiota esittämään mahdollisimman pian lainsäädäntöehdotuksen, jolla taataan korkeatasoinen suoja ilmiantajille EU:ssa;
12. antaa tunnustusta Lehdistön ja tiedotusvälineiden vapauden eurooppalaisen keskuksen (ECPMF) menestykselle perustamiselle Euroopan unionin pilottihankkeena ja korostaa, että ECPMF tekee hyvin tunnettua työtä lehdistön ja tiedotusvälineiden vapauteen kohdistuvien hyökkäysten torjumiseksi kirjaamalla järjestelmällisesti tiedotusvälineiden vapauteen kohdistuvia loukkauksia Euroopassa ja tarjoamalla suoraa tukea toimittajille ja tiedotusvälineiden vapautta puolustaville aktivisteille, jotka ovat uhattuina ja vaarassa joutua väkivallan uhreiksi; pyytää komissiota kehittämään tarvittavat välineet ja tarjoamaan tarvittavan rahoituksen, jotta ECPMF:stä voidaan tehdä pysyvä EU:n rakenne;
13. korostaa, että tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja demokratiaa koskevassa vuoden 2016 Eurobarometri-tutkimuksessa esiin nostettuun vihapuheen, solvausten ja uhkailun lisääntymiseen verkossa on puututtava, jotta turvataan ilmaisunvapaus ja näkemysten moninaisuus verkkomediassa; kehottaa komissiota edelleen arvioimaan verkossa tapahtuvaa solvaamista ja sen vaikutuksia sekä toteuttamaan asianmukaisia toimia sen tehokkaaksi ehkäisemiseksi ja torjumiseksi;
14. painottaa, että media-alan ammattilaiset, varsinkin nuorimmat heistä, työskentelevät liian usein epävarmoissa oloissa työsopimustensa, palkkojensa ja sosiaalisten ja oikeudellisten vakuuksiensa osalta, mikä heikentää heidän mahdollisuuksiaan

¹ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2017)0402.

asianmukaiseen työntekoon ja siten heikentää mahdollisuuksia asettaa saataville puolueettomia ja riippumattomia uutisia ja tietoja sekä viime kädessä rajoittaa tiedotusväilyksen vapautta; kehottaa jäsenvaltioita ja mediaorganisaatioita takaamaan, että toimittajat voivat tehdä korkeimman tason työtä, varmistamalla kaikille media-alan ammattilaisille oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja edistämään laadukasta ja jatkuvaa koulutusta sekä sopimuserusteisesti työskenteleville että freelance-työntekijöille; kannustaa media-alaa edistämään sukupuolten tasa-arvoa media-alan toimintatavoissa ja käytännöissä, esimerkiksi käyttämällä yhteissäätelymekanismeja ja sisäisiä menettelysääntöjä;

15. kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan medialukutaidon vahvistamiseksi ja koulutusta koskevien aloitteiden edistämiseksi kaikkien kansalaisten keskuudessa virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen kautta elinikäisen oppimisen näkökulmasta ja lisäksi kiinnittämään erityistä huomiota opettajien perus- ja jatkokoulutukseen ja tukeen sekä edistämään vuoropuhelua ja yhteistyötä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alan ja kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien, myös media-alan ammattilaisten, kansalaisyhteiskunnan ja nuorisjärjestöjen välillä; vahvistaa, että on tarpeen tukea ikätasoon sopivia innovatiivisia välineitä vaikutusmahdollisuuksien lisäämisen ja verkkoturvallisuuden edistämiseksi opetussuunnitelman pakollisina osina kouluissa ja kuroa digitaalinen kahtiajako umpeen sekä erityisten teknologista lukutaitoa koskevien hankkeiden avulla että riittäväillä infrastruktuuriin tehtävillä investoinneilla, jotta turvataan tiedon yleinen saatavuus;
16. korostaa, että kriittisen arviointi- ja analysointikyvyn kehittäminen mediasisällön käytön ja luomisen suhteen on olennaista, jotta ihmiset voivat ymmärtää ajankohtaisia kysymyksiä ja osallistua julkiseen elämään sekä jotta heillä voi olla tietoa niin mahdollisista muutosvaikutuksista kuin uhistakin, joita yhä monimutkaisempi ja yhteenkytketympi mediaympäristö tuo tullessaan; korostaa, että medialukutaito on ratkaisevan tärkeä demokraattinen taito, joka lisää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään erityisiä toimenpiteitä, jotta voidaan edistää ja tukea medialukutaitoa koskevia hankkeita, kuten ”Medialukutaito kaikille” -pilottihanke, ja laatimaan kattavan medialukutaitoa koskevan toimintalinjan, joka kohdennetaan koskemaan kansalaisia kaikissa ikäryhmissä ja kaikentyyppisiä tiedotusvälineitä, olennaisena osana Euroopan unionin koulutuspolitiikkaa ja siksi kaikkien asiaankuuluvien EU:n rahoitusmahdollisuuksien tuella, kuten ERI-rahastot ja Horisontti 2020 -puiteohjelma;
17. panee huolestuneena merkille, että, kuten vuonna 2016 tuotiin esiin tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineessä, vähemmistöjen, paikallis- ja alueyhteisöjen, naisten ja vammaisten henkilöiden mahdollisuudet käyttää tiedotusvälineitä ovat vaarassa; korostaa, että osallistava media on keskeinen tekijä avoimen, vapaan ja moniarvoisen mediaympäristön kannalta ja että kaikilla kansalaisilla on oikeus saada riippumatonta tietoa äidinkielellään, olipa kyseessä sitten valtion virallinen kieli tai vähemmistökieli; korostaa, että on tärkeää tarjota eurooppalaisille toimittajille, erityisesti vähemmän käytetyillä ja vähemmistökielillä työskenteleville toimittajille, riittävät koulutus- ja uudelleen koulutusmahdollisuudet; kehottaa näin ollen komissiota ja jäsenvaltioita edistämään ja tukemaan tutkimusta, hankkeita ja toimintalinjoja, joilla parannetaan tiedotusvälineiden käyttömahdollisuuksia, sekä haavoittuville vähemmistöryhmille suunnattuja asianmukaisia aloitteita (kuten pilottihanke

”Työharjoittelumahdollisuudet vähemmistökielten tiedotusvälineille”) ja takaamaan kaikille kansalaisille osallistumis- ja ilmaisumahdollisuudet;

18. suosittaa, että komissio kehittää EU:n media-alaa varten alakohtaisen strategian, jonka perustana ovat innovointi ja kestävyys; katsoo, että tällaisen strategian olisi vahvistettava media-alan toimijoiden välistä rajatylittävää yhteistyötä ja yhteistuotantoja EU:ssa, jotta korostetaan niiden moninaisuutta ja edistetään kulttuurien välistä vuoropuhelua, lisätään yhteistyötä Euroopan unionin kaikkien toimielinten, erityisesti Euroopan parlamentin, yksittäisten uutistoimistojen ja audiovisuaalisten palvelujen kanssa sekä edistetään EU-asioiden käsittelyä ja näkyvyyttä tiedotusvälineissä;
19. palauttaa mieliin EU:n sitoumuksen suojella ja edistää sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koko EU:n alueella ja sen ulkopuolella; korostaa, että tiedotusvälineiden vapautta, sananvapautta ja tiedotusvälineiden moniarvoisuutta koskevat periaatteet ovat yhtä tärkeitä liittymistä valmisteleville maille ja Euroopan naapurisuusalueen maille kuin EU:n jäsenvaltioillekin; kehottaa komissiota varmistamaan, että näitä periaatteita valvotaan asianmukaisella tavalla ja avustusohjelmia toteutetaan ehdokas- ja naapurivaltioissa sekä kolmansissa maissa;
20. korostaa, että lisäämällä EU:n uutisten moniarvoista käsittelyä, kunnioittamalla yksittäisten jäsenvaltioiden kulttuurista monimuotoisuutta ja käyttämällä sellaisten välineiden kuten viestintä, tiedotusvälineet, sosiaalinen media ja vuorovaikutteiset alustat täysimittaisia mahdollisuuksia edistetään EU:n kansalaisten lähentymistä ja heidän kytkemistään paremmin EU-asioihin sitä kautta, että yksittäisiä henkilöitä autetaan muodostamaan ja vaihtamaan mielipiteitä, tekemään tietoon perustuvia päätöksiä ja osallistumaan EU:n myönteiseen uudistamiseen ja kehittämiseen kriittisen osallistumisen kautta;
21. vahvistaa, että on tarpeen seurata tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta koskevaa tilannetta EU:ssa riippumattomalla tavalla, ja kehottaa komissiota siksi edelleen tukemaan tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälinettä ja edistämään sen jatkokehittämistä, jotta tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen EU:ssa kohdistuvat riskit voidaan arvioida kattavasti ja tarkasti; kannustaa komissiota, jäsenvaltioita ja kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä puuttumaan nopeasti esiin tuotuihin riskeihin toteuttamalla asianmukaisia toimenpiteitä;
22. korostaa, että on tärkeää kehittää uusia malleja sellaisen Euroopan julkisen yleisradiotoiminnan alustan perustamiseksi, joka edistää EU:n laajuisia poliittisia keskusteluja, joiden perustana ovat tosiasiat, mielipide-erot ja kunnioitus, lisää mielipiteiden moninaisuutta hiljattain muuttuneessa mediaympäristössä ja edistää EU:n näkyvyyttä sen ulkosuhteissa;
23. pyytää, että komissio ja jäsenvaltiot suojelevat tiedotusvälineiden vapautta ja sananvapautta nykytaiteissa edistämällä sellaisten taideteosten luomista, jotka tuovat esiin sosiaalisia huolenaiheita, kannustavat käymään kriittistä vuoropuhelua ja inspiroivat esittämään vastakkaisia ajatuksia.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	21.2.2018
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 22 -: 0 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Isabella Adinolfi, Dominique Bilde, Andrea Bocskor, Nikolaos Chountis, Silvia Costa, Mircea Diaconu, Damian Drăghici, María Teresa Giménez Barbat, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Svetoslav Hristov Malinov, Curzio Maltese, Stefano Maullu, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Michaela Šojdrová, Yana Toom, Helga Trüpel, Julie Ward, Bogdan Brunon Wenta, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Krystyna Łybacka
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Francis Zammit Dimech

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON
ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

22	+
ALDE	Mircea Diaconu, María Teresa Giménez Barbat, Yana Toom
GUE/NGL	Nikolaos Chountis, Curzio Maltese
PPE	Andrea Bocskor, Svetoslav Hristov Malinov, Stefano Maullu, Bogdan Brunon Wenta, Francis Zammit Dimech, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Michaela Šojdrová
S&D	Silvia Costa, Damian Drăghici, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Julie Ward, Krystyna Łybacka
Verts/ALE	Helga Trüpel

0	-
----------	----------

2	0
EFDD	Isabella Adinolfi
ENF	Dominique Bilde

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää